

Sammanfattning

Publikationen beskriver den praktiska undervisningen och forskningen i praktisk undervisning som pågår i Praxis, undervisnings- och forskningsenheten för socialt arbete. I Praxis förverkligas en mångårig dröm om att flytta ut universitetsundervisningen till den miljö där kundarbetet i den offentliga sektorn utförs. Praxis verksamhet inleddes på Helsingfors socialverks västra socialbyrå år 2005. Samarbetspartner i projektet är Helsingfors stads socialverk, samhällspolitiska institutionen vid Helsingfors universitet och Heikki Waris-institutet som numera är en del av det finska kompetenscentret inom det sociala området i huvudstadsregionen. Publikationen gäller projektets första år 2005–2007.

Praxis verksamhet består av praktisk undervisning inom socialarbete med vuxna, forskning, kundarbete och utveckling. Inläringen, informationsframställningen och det praktiska kundarbetet drar nytta av varandra. De producerar analyser av inlärningsätt och socialarbete samt ny kunskap. Vid planeringen av undervisningsmaterialet har man använt analyser av kundarbete som gjorts på socialbyrån jämsides med teoretisk information om socialarbete. Undervisningsmaterialet har använts på socialbyrån vid inskolning av nya socialarbetare samt för att utveckla verksamheten.

I Praxis ordnas årligen en period med praktisk undervisning, ”Färdigheter för kundarbete”, som hör till studierna i socialt arbete vid Helsingfors universitet. Socialarbetarna som utvecklar Praxis-projektet och en universitetslärare står för den praktiska undervisningen under denna studieperiod. Under studieperioden tränar sig studerandena i att möta och intervjua kunder, och de bekantar sig med den systematiska arbetsprocessen inom socialarbete samt med situationsbedömning och dokumentering i verksamhetsmiljön för socialarbete med vuxna. Som referensram betonas individuellt psykosocialt arbete.

Studerande vägleds i att reflektera över kundarbetet och lokalisera sin egen utveckling med hjälp av mångsidiga undervisningsmetoder. Undervisningen består av inlärningsuppgifter som följer processen i kundarbetet, arbete i verkstäder och små grupper, individuell handledning samt själv-evaluering och utvärdering mellan studerandena. Även videospelningar används i undervisningen. Bakgrundsteorierna för inläringen är en konstruktivistisk inlärningsyn, situationsbundenhet och kritisk reflektion.

Syftet med den undersökning om inläring som har utförts i Praxis har varit att utveckla den praktiska undervisningen. Därutöver har man velat undersöka hur undervisningsmetoderna och undervisning som ges i anslutning till det verkliga kundarbetet har inverkat på studerandenas inläring. Som material användes inlärningsdagböcker som studerandena förde under studieperioden år 2005. Som teoretisk referensram tillämpades Etienne Wengers (1998) teori om social inläring. Inläringen betraktades som en förhandling om betydelse av färdigheter i kundarbete. I resultaten betonades vikten av att delta i den praktiska gemenskapens vardag samt studerandenas strävan att genom det egna klientarbetet ägna sig kunskaper som behövs i socialarbete och hitta idealiska handlingsätt. Under studieperioden bildade studerandena en sammanhållen grupp och deras inläring karaktäriserades bäst av gemensamt engagemang och gemensamma ansträngningar. De inlärningsuppgifter som ansågs som viktiga var sådana som stöder identitetsarbetet och där analysen av den egna erfarenheten varvas med feedback och stöd från de andra samt med återkoppling till mera allmänna diskussioner.

Under studieperioderna samlar man in rikligt med respons från studerandena. Studieperioderna under åren 2005–2007 fick ett berömligt och delvis utmärkt betyg av studerandena. Enligt responsen studerandenas uppfattningar om socialarbetets kunder och socialarbetet utvecklades i positiv riktning. Studerandena fick en mera mänsklig bild av kunderna och de insåg hur olika slags människor och livssituationer en socialarbetare kan möta. Professional identitet fick konkretare form och kunde begrundas på ett djupare plan.

Ämnesord: Socialarbete, kundarbete, färdigheter i kundarbete, praktisk undervisning, lärare i praktisk undervisning, studerande, universitetsundervisning, Etienne Wenger, teori om social inläring, socialbyrå, socialarbete med vuxna, undervisningsmetoder, Socialverket i Helsingfors, Helsingfors universitet